

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Metodika pro vzdělávací oblast Člověk a svět práce

Píšťalka z bezové větvičky

Vytvořeno v rámci projektu OPVVV „Pregraduální vzdělávání v učitelských oborech na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity“, reg.č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_038/0006778

„Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons [Uveďte původ - Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní]. Licenční podmínky navštivte na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.“

Název: Píšťalka z bezové větvičky

Autor: Mgr. Jiří Šmahlík

Anotace: Píšťalka z bezové větvičky je snadný a zábavný výrobek pro žáky druhého stupně. Můžeme ji vyrábět celoročně. Výrobek je vhodný pro žáky II. stupně. Při výrobě se používá nůž.

Vzdělávací oblast RVP ZV: Člověk a svět práce

Tematický okruh: Práce s technickými materiály

Doporučený věk žáků: 7.–8. ročník

Časová náročnost: 1 až 2 vyučovací hodiny

Cíle (očekávané výstupy podle RVP):

ČSP-9-1-01 provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň;

ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku;

ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí;

ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost;

ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu.

Cíle (z pohledu žáka):

- Seznámí se základními pracovními nástroji pro ruční opracovávání materiálu;
- Je schopen s pomocí učitele pracovat podle pracovního postupu.

Potřebný materiál: čerstvá bezová větvička (tělo píšťalky), suchá větvička, například bez (bez černý – *Sambucus nigra*), buk, bříza (ucpávka píšťalky).

Potřebné nářadí a pomůcky: nůž, pilka na dřevo, vrut.

Postup realizace:

1. Příprava materiálu – tělo píšťalky

V lese si najdeme rovný bezový prut, který je silný asi jako prst. Nejlepší je mladá větev na jaře. Zvolíme si délku píšťalky podle toho, jaký má vydávat tón. Kratší píšťalka má vyšší tón, a tedy píská silněji.

2. Řezání

Na větvičku si narýsuje délku a uřežeme pilkou na dřevo. Ideální délka je 8–10 cm.

3. Dlabání těla píšťalky

Vrutem vydlabeme pečlivě vnitřní část píšťalky. Dáváme si pozor, abychom konec píšťalky nechali nevydlabaný. Stačí vydlabat do půlky až tři čtvrtě délky těla píšťalky. Čím hlouběji vydlabeme, tím bude tón píšťalky hlubší.

4. Vyřezání přední zátky – ucpávky

Nožem si uřízneme tenčí, asi 1 cm dlouhou suchou větvičku a tu z jedné části seřízneme a vtlačíme ji do otvoru píšťalky – vytvoříme tak malý vzduchový kanálek. Pak uděláme asi 1 cm od konce těla píšťalky zářez. Vše musí být precizně začištěné.

5. Opravy píšťalky

Může se stát, že píšťalka nebude pískat. Je to zpravidla způsobené netěsnostmi ucpávky nebo špatně vyčištěným zářezem v těle píšťalky. Vše lze opravit. Musíte být trpěliví a opravdu precizní.

6. Práce s nožem

Při práci s nožem dáváme pozor na bezpečnost. Každý žák by měl mít kolem sebe dostatek místa a pracovat v klidu. Nože používáme ostré a se zaoblenou špičkou. Pro větší bezpečnost si žáci mohou lepicí páskou omotat konce prstů.

Metodické poznámky, motivace, doporučení a rizika:

Při výrobě píšťalky z bezu se žáci učí používat základní obráběcí nástroj, kterým je nůž. Při práci je třeba dávat pozor na bezpečnost a postup výroby vždy volit podle manuální vyspělosti dané třídy. Pro tuto píšťalku jsme použili čerstvé dřevo z bezu a jako zátku suchou větvičku – buk, borovice, klidně i bez. Po nějaké době bude píšťalka sesychat a možná přestane pískat. Stačí vyměnit zátku a lépe utěsnit. Můžete také vyrobit píšťalku z vyschlého bezu. Je to náročnější, ale vydrží déle. Píšťalku lze zbavit kůry a nabarvit nebo pomalovat různými indiánskými vzory.

Při práci se snažíme žákům pomoci, motivujeme je, chválíme je. Výrobky hodnotíme zpravidla jedničkou či dvojkou. Nemusíme hodnotit pouze samotný výrobek, ale i jednotlivé pracovní operace, jako je práce s nožem nebo broušení.

Použité zdroje:

Použité fotografie pochází z vlastních zdrojů autora.